

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı **Vedat Işıkhhan** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzük 'ün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Keziban KONUKCU KOK
İstanbul Milletvekili

Uluslararası Çalışma Örgütü'nce (ILO) madencilik sektöründe en yüksek ölüm oranlarından birine sahip ve ölümlü iş kazası oranlarında Avrupa'da lider konumda olan Türkiye'de, iktidarın maden şirketlerine yönelik yürüttüğü özelleştirmeler, taşeronlaşma, rödovans sistemi, kamusal denetimin yeterli ve etkin bir biçimde yapılmaması, maden patronların işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunu bir maliyet unsuru olarak gören anlayışı, yaşanan madenci katliamlarında izlenen cezasızlık politikaları ile Soma, Ermenek, Şirvan, Amasra ve daha onlarca örneğini gördüğümüz 'ruhsatlı' maden ocakları ile mevzuat gereği kapatılan madenler dahi faaliyetlerini sürdürebilmeleri sonucu madenlerde yaşanan iş cinayetlerinin katliama dönüşmesine neden olmaktadır.

Neoliberal sistemin ucuz ve güvencesiz istihdam politikaları, sermaye birikim stratejisi göçmen iş cinayetine zemin hazırlamaktadır. Hiçbir resmiyeti ve çalışma güvenliği olmayan kaçak ocaklarda çalışmak zorunda kalan ve patronlar tarafından "harcanabilir işçiler" olarak görülen yurda kaçak olarak girmiş veya göçmen olarak yaşayan çoğu Afganistanlı, yabancı uyruklu işçiler de işçi sağlığı ve iş güvenliğinden yoksun, emek-yoğun ve insan hak ve özgürlüklerine aykırı koşullarda madenlerde çalıştırılmakta, bunun sonucu olarak da iş cinayetlerinde yaşamlarını yitirmektedirler.

2019 yılında Zonguldak'ın Kilimli İlçesi Bölüm Mahallesi'ndeki ruhsatsız işletilen kaçak ocakta malzeme taşıdığı sırada dengesini kaybederek 80 metre yükseklikten çukura düşen 19 yaşındaki yabancı uyruklu Abbas Rezai yaşamını yitirmiştir. Yine Zonguldak'ta önce ormanda yanmış cesedi bulunan, sonrasında 6 Kasım günü göçertilerek kullanılamaz hale getirilen ancak ocak sahiplerinin başka bir giriş açarak yeniden kömür üretimine başladığı kaçak ocakta

çalışırken kaza sonucu öldüğü iddia edilen Afganistan uyruklu Vezir Mohammad Nurtani'nin fenalaşıp hareketsiz kaldığı, daha önce başka bir suçtan ceza alan kaçak ocak sahiplerinin, 'Ortaya çıkarsa infazımız yanar' düşüncesiyle hareket edip Nourtani'yi benzin dökerek yaktıklarına yönelik basında yer alan bilgilerdir. Diğer taraftan Otopside 9 Kasım'da öldüğü anlaşılan Nourtani'nin cesedinin, bulunduğu yere taşındığı tespit edildiği, jandarma kaynaklarından edinilen bilgilerde yapılan tespitte ise, Norton'ın beline kadar yanık olduğu, yüzünde darp izi bulunduğu, ağzından kan geldiği, vücudunun çeşitli yerlerinde kırıklar olduğunun tespit edildiği, cinayet zanlılarının ifadelerinde baygın haldeki Afgan madenciye darp ederek öldürdüklerini ve sonra da yaktıklarını, MHP Belde Başkanı olduğu belirtilen ocak sahibinin talimatıyla madenin etrafında bulunan kameraların açısını değiştirdiklerini, patronları olan Hakan Kornoş'un olan bitenle ilgili bir yerde tek kelime dahi konuşmaları halinde "Sizi bulur vururum" şeklinde tehditler savurarak olay yerinden ayrıldığı yine kamuoyu ile paylaşılan bilgiler arasında yer almıştır.

Öte yandan, Zonguldak'ın yerel gazetelerinden Pusula, Nurtani gibi en az 800 göçmenin kaçak maden ocaklarında çalıştırıldığını, denetim yapılmadığını, kömür üretiminde çalışan göçmenlerin yasal statüsü olmadığı için kaçak sayıldığını bu nedenle de yasal hak talep edemediklerini ifade etmiş, aynı haberde görüşlerine yer verilen bir kişi ise "Afganistan uyruklu işçilerin, kömür işletmecileri için bulunmaz nimet olduğunu, yasal statüde çalışan bir işçiye en az iki asgari ücret, ona göre sigorta ödendiğini, Afganistan uyruklu işçilere ise asgari ücreti bile zor verdiklerini ve sigortasız bir şekilde hiçbir hakları olmadan çalıştırıldıklarını belirtmiştir.

İnsan onuruna uygun yaşama hakkı her bireyin hakkıdır. İnsani yaşama koşullarının oluşturulması ve mültecilerin/göçmenlerin her türlü hak ihlali, emek sömürüsü, ırkçılık, ayrımcılık, istismara karşı korunması devletin yükümlülüğü arasında yer almaktadır.

Bu bağlamda;

- 1- Yapılan denetimde kapatılan ancak farklı noktadan giriş açılan ve daha önce başka bir suçtan ceza alan kaçak ocak sahiplerinin, 'Ortaya çıkarsa infazımız yanar' düşüncesiyle hareket edip ocakta rahatsızlanan Afganistan uyruklu Vezir Mohammad Nourtani'yi hastaneye götürmek yerine ormanlık alana götürüp benzin dökerek yaktıkları bilginiz dahilinde midir?
- 2- Bakanlığınızın yaşanan bu cinayete yönelik olarak işyeri hakkında hukuki ve idari bir başvurusu olmuş mudur?

- 3- Türkiye de defalarca mültecilerin/göçmenlerin insani olmayan koşullarda kayıtsız olarak çalıştırıldığı bilgileri kamuoyuna yansımışken bu konuda neden hiçbir önlem alınmamıştır?
- 4- Vezir Mohammad Nourtani'nin yaşamını yitirmesine neden olan ve kaçak işletildiği iddia edilen maden ocağı ile ilgili geçmişte işçi sağlığı ve güvenliği konusunda ne tür eksiklikler görülmüştür?
- 5- Bakanlığınız Vezir Mohammad Nourtani'nin katledilmesine yönelik soruşturmaya /davaya müdahil olarak katılacak mıdır?
- 6- Zonguldak'taki kaçak maden ocaklarında 800'den fazla Afgan uyruklu işçinin güvencesiz şekilde, asgari ücretin çok çok altında çalıştırıldığı ve yeterli denetimin yapılmadığına yönelik basında yer alan iddialar Bakanlığınızca ihbar kabul edilerek bölgeye müfettiş görevlendirilmesi yapılması düşünülmekte midir?
- 7- Yapılan denetimde faaliyeti durdurulan maden ocağının faaliyetine devam etmesi neden engellenmemiştir? Maden işverenlerinin sahip oldukları farklı bir güvenceleri mi bulunmaktadır?
- 8- Bakanlığınızca yasal şartlar bulunmadığı halde kaçak madenlerin fiilen çalışmasına yetkililerce göz yumulduğuna yönelik iddialar araştırılacak mıdır?
- 9- Ağır ve tehlikeli işlerin yapıldığı bir sektör olan ve özellikle çalışmanın yer altında yapılması durumunda işin tehlikesinin daha da arttığı madenlerde çalışanları korumak amacıyla ruhsatı olan ocakların denetimi ne sıklıkta ve kimler tarafından yapılmaktadır?
- 10- Son 2 yıl içinde bakanlığınızca işçilerin yaşamlarını yitirmelerinden sorumlu maden ocakları hakkında hangi tür işlemler yapılmıştır?
- 11- Bakanlığınızca benzer iş cinayetlerinin iktidarınızca kaçak madene göz yumulması sonucu gerçekleştiğini ve bu ocaklarda yaşanan seri iş cinayetlerinde bakanlığınızın da müşterek fail konumunda olduğunu düşünmekte misiniz?
- 12- Maden ocaklarında gerekli işçi sağlığı ve işçi güvenliği önlemlerini almayan, işçilerin yaşamlarını yitirmelerine, sliksiz hastalığına yakalanmalarına neden olan maden ocakları ve şirket sahiplerine gerekli cezaların verilmesi konusunda Bakanlığınız hangi tür önlemleri almayı düşünmektedir?
- 13- Maden ocağında önlem almadığı için tek bir işçinin dahi ölümüne ve sebep olan maden ocağı sahiplerine ruhsat verilmemesine yönelik olarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile bir çalışmanız olacak mıdır?
- 14- Bakanlığınızın iş cinayetlerini ortadan kaldırmak, kayıt dışı işçiliği önlemek, iş yerleri denetimlerini arttırmak için somut bir planlaması, çalışması olacak mıdır?